

СТАНОВИЩЕ
от доц. СИЛВИЯ АСЕНОВА ШОПОВА, дмпс
психолог в МБАЛНП “Св. Наум“ СОФИЯ

ОТНОСНО
дисертационен труд на тема
„Репрезентации на привързаността и образ за собственото тяло“
на
НИКОЛАЙ МЛАДЕНОВ БОНЕВ

представен за присъждане на образователната и научна степен — Доктор в научна специалност:
3.2. Психология (Медицинска психология - клинична психология) към СУ „Св. Климент
Охридски“, ФФ, Катедра „Социална, организационна, клинична и педагогическа психология“

Дисертационният труд е с обем 216 страници.

Текстът е онагледен с 24 таблици. Дисертацията е конструирана според академичните изисквания, оформени са въведение, четири глави, следващи теоретичните постановки по проблема, описание на организацията на емпиричното изследване, анализ на резултатите, заключение и изводи, приноси, библиография. Използваната литература наброява 238 източника, от които 209 са на латиница. Изследователската работа е изпълнена и предадена за оценка в срок и е насочена за публична защита както следва.

Още във въведението и в глава първа, дисертантът определя изследователският си подход като своеобразен и нов по отношение формирането и нарушението на образа за собственото тяло, разглеждайки го като развитиен конструкт, възникващ и определящ се в отношенията със значимите други. Изхождайки по презумпция, че развитието на тялото и образа за него са предимно обектно свързани, авторът определя изследването по темата като целево насочено само в пределите на отношенията на привързаност в общоприетите разбирания за норма и нарушение. Във втората теоретична глава дисертантът предлага информация за съвременните перспективи в изследването на конструкта „образ за собственото тяло“, структурирайки ги в историческия план на тяхното развитие. Трети параграф на втора глава акцентира върху отношенията на привързаност и развитието на телесния аз, а четвърти разглежда проблематизирането на тялото през призмата на нейната дезорганизираност и травматизъм от загубата.

В следващите още няколко параграфа се детайлизират специфики на истинския и фалшив телесен аз. Упоменава се в кратце и телесното дисморфно разстройство. Последният параграф от тази глава, е оформен не толкова с информативна, колкото с мотивационна цел, за да даде възможност на автора да се разграничи от битуващото в обществото мнение за директното, дори патологично влияние на медиите върху формирането на неудовлетвореност от външния вид на тялото, а от там и до нарушения в неговия образ.

Глава трета представя организацията на емпиричното изследване.

Като основна цел се изтъква проучването и установяването на взаимодействието или не, между репрезентациите на привързаността и образа на тялото.

За проверка надеждността на хипотезните предположения, са групирани седем задачи, следвайки класическата конструкция на един изследователски труд. Поради което считам тяхното преповтаряне за обременяващо ограничителната рамка на едно становище.

Очакванията от резултатите са изведени в пет хипотези целеположени върху търсенето на взаимовръзка между степента на когнитивна флексибилност относно образа на тялото и симптоматичния статус, в т.ч. негативната симптоматика; между двуполюсните категории на привързаност /организирани и дезорганизирани/ и гъвкавостта на образа за тялото и още по аналогия, върху съпоставката сигурни/несигурни изследвани лица спрямо типа отношение към тялото, изразен в симптоматиката.

В четвърта глава, дисертантът прави задълбочен анализ и предлага на обсъждане резултатите от изследването си, обединени около: съдържателни характеристики на групите на привързаност; параметрични данни за надеждността на скалите; дескриптивни статистики, описващи средните стойности и стандартното отклонение, както и корелационен анализ за установяване на значимите взаимозависимости.

Що се отнася до **изводите и заключителната част** от дисертацията, бих искала да споделя някои свои критични бележки и препоръки, а именно: 1. Изводите в този и във всички последващи по степен академични формати, независимо от пространността и дискутабилността по тематиката, са установен строен и кратък конструкт, който в сбит и подреден вид трябва да извлече „квинтесенцията“ от постигнатите резултати. В този смисъл, преповтарянето на „пасажи“ от теоретичната част ги разводнява. Ако дисертантът е имал доброто желание да ни подпомогне в т.нар. „отсрочено припомняне“, това би могъл да направи с установените препратки – пореден номер от литературната справка, което предполага, че авторът и/или теорията вече е била изложена в теоретичната част.

2. Изводът, а и заключението, трябва да бъдат формирани предимно въз основа на резултатите от конкретното изследване, а не да звучат оправдателно дори и мотивирайки се с мъчнотиите около качествения пред количествения тип анализи в изследването, което се предполага, че е било известно на дисертанта априори; като и като добро пожелание за бъдещето. В такъв случай, мястото им би било по – удачно в препоръки.

3. Изрази като „изглежда, че някои хора...“ или „предполага идеята...“, са вече употребени при описване на хипотезите или най-малкото са характерни за стила на анализната част /№2, 3, 5, 7/.

Като възприемам своите критични забележки за градивни, ги представям в становището си с увереността, че дисертантът ще придобива и овладява рутинността на научният тип списване, с всяка следваща по-висша стъпка в академичната йерархия, към което му пожелавам да се стреми. Научният принос на тук предложеното ни изследване е безспорен не само с уникалността на подхода към една широко дискутирана тема, както самият дисертант подчертава, а и с извличането на конкретни психотерапевтични интервенции за превенция на евентуални нарушения в образа на тялото, произведими от дефицитите и изкривяванията в системите на привързаността.

Считам, че предложения за разглеждане дисертационен труд на тема „**Репрезентации на привързаността и образ за собственото тяло**“ притежава научна стойност и предлагам на уважаемото жури да присъди на **НИКОЛАЙ МЛАДЕНОВ БОНЕВ** заслужената образователна и научна степен Доктор в научна специалност Медицинска психология - клинична психология.

04.12.2018

доц. С. Шопова, дмпс